

ЛЮДИНА МІРИ І ПРОСТОРУ. СТРАТЕГ І МИТЕЦЬ (ДО 70-РІЧЧЯ ВОЛОДИМИРА ПРУСАКА)

Володимир Федорович Прусак – постать, чия діяльність визначає вектори розвитку сучасної дизайн-освіти в Україні. Відмінник освіти України, доктор педагогічних наук, професор і багаторічний завідувач кафедри дизайну Національного лісотехнічного університету України, академік Лісівничої академії наук України, член Співки дизайнерів України, він поєднує в собі академічну глибину та художню інтуїцію.

Науковий доробок нараховує понад 200 видань, зокрема праці у провідних світових базах Scopus і Web of Science, монографії та засадничі навчальні посібники. Під його науковим наставництвом сформувалася нова генерація дослідників, що захистили кандидатські та магістерські дисертації.

Вагомими є і творчі здобутки митця: це більш як 400 художніх і дизайнерських робіт, участь у численних всеукраїнських і міжнародних виставках. Зокрема, він є автором офіційної символіки Національного лісотехнічного університету України та Лісівничої академії наук – візуальних знаків, що стали невід'ємною частиною ідентичності цих інституцій.

Вісь, що тримає простір

Час не тільки минає – він непомітно вибудовує внутрішні вертикалі, на яких тримається людська доля. У кожному житті ця вертикаль знаходить власну вісь, внутрішню опору, що не завжди помітна, проте визначає напрям і зберігає рівновагу. У життєвій траєкторії Володимира Прусака така опора завжди була виразною: це вміння бачити обрії, не втрачаючи уваги до найменшого штриха. Тоді сім десятиліть постають не як сухий відлік років, а як архітектоніка досвіду, у якій кожен період набуває виразності, де є домінанти, ритм, світлотінь та вагомість кожної паузи.

Поняття міри в його світогляді – це тонке чуття масштабу, здатність утримувати рівновагу між сміливим задумом і його бездоганним втіленням. Його мисленню притаманна гросмейстерська далекоглядність: воно системне й стратегічно точне, проте завжди пластичне й живе. Лінія в його уявленні позбавлена випадковості – вона має вектор і внутрішню логіку. Пропорція стає етичним принципом, а гармонія – виявом відповідальності. Зрештою, вміння впорядковувати простір – чи то на аркуші паперу, чи в освітньому середовищі – ґрунтується на точності композиції та тій природній цілісності.

Витоки цієї внутрішньої цілісності сягають ранніх років. Володимир Прусак народився 25 лютого 1956 року на Львівщині, у середовищі, де праця була не просто обов'язком, а природним станом буття. Дитинство минало в русі – переїзди, нові школи, нові краєвиди та горизонти. У таких обставинах або втрачають орієнтири, або вчаться тримати власну вісь. Володимир Прусак навчився тримати вісь.

Формування митця: дисципліна і масштаб

Львівське училище прикладного мистецтва імені Івана Труша та згодом Львівський інститут прикладно-

го та декоративного мистецтва стали для нього не просто етапами навчання, а справжньою школою художнього бачення. Роки роботи в науково-дослідному секторі інституту відкрили період великих об'єктів і складних архітектурно-декоративних завдань. Це був час, коли професійне мислення набуло справжнього масштабу.

Санаторій, готель, палац культури – кожен об'єкт сприймався не тільки як архітектурна споруда, а як простір людської присутності, за атмосферу якого дизайнер бере на себе повну відповідальність.

Діяльність у творчій групі "Спектр", створення міських суперграфіків та дитячих майданчиків ґрунтувалися на ціннісних орієнтирах: мистецтво має бути доступним кожному. Тут викристалізувалося вміння працювати із середовищем, тонко відчувати його контекст. У цей період розкривається його талент як лідера, який унікав авторитарності, натомість координував спільні зусилля колективу працівників, об'єднуючи різні авторські візії в єдину гармонійну поліфонію.

Вибір, що визначає долю

1994 рік позначив зміну траєкторії. Зовні це виглядало як перехід до Українського державного лісотехнічного університету, проте за суттю стало початком нового вектора. Залишаючись реалізованим у власній творчості, Володимир Прусак обрав наставництво як спосіб масштабування досвіду. Роботу в аудиторії він сприймав як простір тривалої дії, де художник працює з найскладнішою матерією: формуванням здатності іншої людини мислити та створювати власні світи.

Обрання завідувачем кафедри дизайну наприкінці 1999 року стало визнанням його авторитету. Під його керівництвом кафедра здобула впізнавану ідентичність. Запровадження ступеневої системи підготовки та розроблення концепції неперервної екологічної освіти стали частиною стратегії з розбудови спільного інтелекту-

ального середовища. Завдяки такій системності довкола нього згуртувалася жива екосистема, у якій легко та органічно працювати, мислити і зростати.

Філософія екології як світогляд

Науковий шлях Володимира Прусака – від кандидатської до докторської дисертації – пронизаний фундаментальною ідеєю: екологія є передусім способом мислення. Це не данина моді і не декоративний додаток до проєктування, а засадничий принцип відповідальності митця перед світом.

Екологічний дизайн у його трактуванні виходить далеко за межі вибору матеріалів. Це філософія взаємин, де ключовими є співмірність людини і довкілля, глибоке розуміння наслідків творчого втручання та повага до ресурсів – природних, культурних і людських. Його наукові тексти позбавлені сухої відстороненості: у них відчувається жива інтелектуальна енергія та особисте проживання кожної тези. Теорія для нього виростає з того самого джерела, що й художнє чуття композиції: із прагнення до гармонії та цілісності буття.

Територія творчості: простір внутрішньої свободи

Попри численні регалії та роки адміністративної відповідальності, у Володимира Прусака нікуди не зникає внутрішня потреба залишатися наодинці з власним автономним світом образів. Це територія, де його мистецтво не шукає зовнішніх ефектів, а стає формою зосередженого самопізнання. У цій творчості образ визріває як інтелектуальна еманация: у його роботах особливу вагу має не тільки пластика форми, а й метафізична ємність вислову – те, що перебуває поза межами видимої структури.

Графічні аркуші митця вирізняються особливою культурою художнього жесту. Рука Майстра тут керується інтелектуальною інтуїцією, що відсікає все другорядне заради осягнення суті буття. Навіть у періоди максимальної залученості в академічне життя митець у ньому не зникає – він зосереджується у внутрішньому просторі, де викристалізуються та зберігаються найцінніші візії. Так народжуються твори, у яких кожен елемент наповнений енергією чесного та безкомпромісного бачення.

У поєднанні життєвих ролей професора та художника є своя прихована драматургія. Адміністративна відповідальність нерідко поглинає години, призначені для зосередженої тиші в майстерні митця. Проте цей творчий імпульс не згасає: він трансформується у стан особливої чутливості, у здатність сприймати світ як цілісну і гармонійну систему.

Людяність як форма сили

Володимир Прусак належить до тих лідерів, чия присутність не потребує підсилення голосом. У його способі бути є природний спокій, що дисциплінує краще за будь-який наказ. Його вимогливість не є інструментом контролю – вона виростає з високих внутрішніх стандартів, які він насамперед застосовує до себе.

З цієї безкомпромісності до самого себе походить і його перфекціонізм. Це не прагнення зовнішньої бездоганності, а форма глибокої поваги до справи свого життя. Він не припускається недбалості і органічно не приймає поверховості. Саме тому поруч із ним кожен мимоволі стає уважнішим, точнішим і вимогливішим до власної праці.

На кафедрі іноді з доброзичливою усмішкою називають його "кіборгом". У цьому жарті – щирий подив перед його здатністю працювати поза межами звичної втоми: годинами зберігати зосередженість, тримати в пам'яті десятки справ і не втрачати ясності думки. Та за цією невтомністю стоїть не механічна витривалість, а особлива інтелектуальна воля, що не дає можливості залишити справу незавершеною. і, водночас, у цій силі є стримана доброзичливість та рідкісне вміння підтримати саме тоді, коли це потрібно найбільше. Його авторитет тримається не на посаді, а на відчутті надійності, яке він випромінює.

Після важкого випробування здоров'ям, яке могло стати межею, для нього воно стало точкою нового підйому. Те, що зазвичай називають другим народженням, у його випадку стало "другим сходженням". У цей період наукова праця досягла особливої повноти: захист докторської дисертації, професорське звання, утвердження академічного визнання. Але важливішим за формальні відзнаки стало відчуття внутрішньої завершеності: ніби всі лінії життєвого задуму зійшлися в одну гармонійну систему, відкриваючи простір для нових обривів.

Ця сила має глибоке коріння – у родині, що завжди була його надійною опорою. Люблячий чоловік, батько й дідусь, він цінує справжність: довіру, живий зв'язок між поколіннями та невимовну радість родинного кола.

Сімдесят як точка зростання

Сімдесят – це нова висота огляду. Точка, з якої однаково виразно видно і пройдений шлях, і нові далекі цілі.

Він і далі проєктує, планує, тримає курс розвитку кафедри з тією особливою відповідальністю, яку в Галичині називають хистом "доброго газди". Його професійний азарт не піддається арифметиці віку, а щоденний ритм визначається не календарем, а внутрішньою енергією пошуку.

Сімдесят – це час ясності, коли погляд стає ширшим, точність – вищою, а перспектива – сміливішою. І найважливіше, що можна сказати сьогодні: його вертикаль триває.

Від колективу – з повагою і теплом

Для колективу кафедри дизайну Ви – не тільки керівник, професор і доктор наук. Ми знаємо Вас як Людину, чия внутрішня шляхетність та вміння підтримати, порадити й надихнути є тим камертоном, за яким ми налаштовуємо власну роботу.

Бажаємо Вам, Володимире Федоровичу, насамперед міцного здоров'я – тієї живої сили, що дає простір для втілення найсміливіших планів. Бажаємо невичерпної енергії для нових ідей та проєктів, які ще чекають на свою реалізацію. Нехай у щоденному плині справ завжди залишається час для творчого усамітнення – для тієї чистої радості роботи з лінією та формою, яка колись стала Вашим покликанням.

Хай поруч завжди будуть однодумці, з якими легко мислити і крокувати вперед, а студенти ще довго пишаться можливістю навчатися у Майстра. Нехай кожен рік додає не тільки досвіду, а й натхнення.

Школа, яку Ви сформували – живе.

Вона розвивається.

Вона має майбутнє.

І ми певні: найцікавіші розділи ще попереду!

Прокопчук Інна Юхимівна, канд. мистецтвознавства, доцент, кафедра дизайну. Email: inna.prokopchuk@ukr.net; <https://orcid.org/0000-0001-9353-2169>